

Vischnaunca Tujetsch
Gemeinde Tujetsch

Invitaziun

4. Radunonza dil cussegl da vischnaunca

dil trienni 2017/2020

mesjamna, ils 14 da fevrer 2018, allas 20.00 uras
ella Sala Cristalla a Sedrun

Tractandas:

1. Avertura
2. Approbaziun dil protocol nr. 03 dils 6 da december 2017
3. Pendiculara Salins-Cuolm da Vi
4. Remplazzament digl auto-cistiarna: concessiun d'in credit
5. Orientaziuns
6. Varia

Suprastonza communal Tujetsch

President communal
Beat Roeschlin

Menader center communal
Simon Collenberg

Vischnaunca Tujetsch
Gemeinde Tujetsch

Cussegl da vischnaunca
2017/2020

Protocol dil cussegl da vischnaunca Tujetsch

Nr. 3-2017/20 dils 6 da december 2017

Protocol dil cussegl da vischnaunca Tujetsch

Nr. 03/2017/20 dils 6 da december 2017

allas 20.00 uras entochen allas 22.30 uras ell'aula dalla casa da scola a Sedrun

Presidi:	Severino Solèr	
Actuar:	Simon Collenberg	
Dumbravuschs:	Guido Friberg ed Ignazi Monn	
Presents:	11 cusseglierAs total 11 votantAs (absolut pli 6)	
Aspectaturs:	3	
Cusseglers/as:	Armin Albin, Rueras Arno Berther, Surrein Gebharda Berther, Rueras Otto Curschellas, Sedrun Gelgia Deplaz, Dieni	Sabrina Flepp, Sedrun Guido Friberg, Sedrun Ignazi Monn, Sedrun Severino Solèr, Cavorgia Cyril Steiger, Zarcuns Marc Piacentini, Sedrun
Suprastonza:	Beat Roeschlin, president communal Renato Decurtins, gerau	Mario Hitz, gerau Guido Monn, gerau
Cumissiu da gestiu:	Tumaisch Valier, Camischolas Primus Deragisch, Bugnei Baseli Huonder, Sedrun	
Persunas officialas:	Adrian Deragisch, forester communal Renaldo Lutz, inschignier forestal digl Uffeci d'uaul e prighels dalla natira	
Perstgisas:	Gian-Reto Nufer, gerau	

Tractandas:

1. Avertura
2. Approbaziun dil protocol nr. 02 dils 8 da november 2017
3. Lescha davart l'indemnisaziun dallas prestaziuns dalla vischnaunca Tujetsch en connex cul provediment d'electricitad – approbaziun dalla lescha per mauns dalla radunonza da vischnaunca
4. Credit per las mesiras da recumpensaziun el connex culla sorprendida da plirs implonts dall'Alptransit Gotthard SA
5. Moziun: Via da tema NEAT
6. Orientaziuns
7. Varia

1. Tractanda Avertura

Il president dil cussegl da vischnaunca Severino Solèr arva la tiarza seduta dil trienni 2017-2020. Il gerau Gian-Reto Nufer ha schau perstgisar.

Severino Solèr, president dil cussegl da vischnaunca:

Preziadas cusseglieras, preziai cussegliers, stimau president communal, stimai gerai, stimada cumissiun da gestiun e preziai aspectaturs.

Il 26 da november 2017 ha giu liug l'elecziun substitutiva per la suprastanza communal. Bugen prendel jeu la caschun per gratular al nievelegiu gerau Gian-Reto Nufer per sia tscherna e giavischar ad el in bien maun e bia satisfacziun per quella impurtonta incarica. Ei fa plascher ed ei da gronda impurtonza ch'igl ei reussiu da cumpletar nossa suprastanza eifer quei temps. Aschia sa la lavur mo era la responsabladad puspei vegnir repartida sin pli bia schuialas. In fatg ton pli impurtont en vesta als divers projects gronds e pigns ch'ei sin rucca en vischnaunca. La lavur maunca segir buca a nossa executiva. Per la moda e maniera co prender a mauns las fatschentas dat ei negins receipts generals. Ei vala d'anflar en mintga cass la dretga strategia. In bien exempel ei la tractanda nr. 4 da questa sera davart las contractivas cull'Alptransit Gotthard SA. Biars acturs cun differentas prioritads han impediua ina soluziun finala per igl areal pertuccau. La dretga risposta ei pia en quei cass da categorisar la procedura per vegnir in pass vinavon e prender il temps da reglar ils puncts dispoteivels pli tard.

In'otra fatschenta che sto aunc madirar per bunas soluziuns ei la sanaziun da nies bogn. Agir sut squetsch dil temps ei segir buca d'engrau per in project che sto satisfar per la proxima generaziun. Ils giavischs sin meisa ein da reducir sin quei che fa senn! Quei che fa senn ei da priorisar suenter las pusseivladads finanzialas dil mument e sto la finfinala era esser supportabel finanziamein egl avegnir. Cul quen da menaschi dil futur stat ni croda mintga project da sanaziun da quella impurtonta purschida.

2. Tractanda Approbaziun dil protocol nr. 2 dils 8 da november 2017

Il protocol nr. 2 dils 8 da november 2017 vegn approbaus unanimamein.

3. Tractanda Lescha davart l'indemnisaziun dallas prestaziuns dalla vischnaunca Tujetsch en connex cul provediment d'electricidad – approbaziun dalla lescha per mauns dalla radunonza da vischnaunca

Introducziun entras il president communal Beat Roeschlin:

L'energia alpina drova il terren communal pil provediment d'electricidad. Dapi onns munta la taxa che l'energia alpina paga alla vischnaunca Tujetsch per far diever dil terren communal a 0.6 raps per kilowatt ura. Tier las autras vischnauncas ella Surselva semova la taxa era sin quei nivel. L'energia alpina adossescha la taxa als consumers finals. Dapi igl onn 2008 maunca denton ina basa legala. La nova lescha federala d'electricidad scriva avon che l'energia alpina sto sebasar sin ina lescha per ch'ella sappi adossar la taxa pil diever dil terren communal als consumers finals. Ensemen cull'energia alpina ha la vischnaunca elavurau ina tala lescha. Quella lescha duei vegnir integrada pli tard ella lescha per las contribuziuns d'avertura e las taxas da diever cura che tala vegn suttamessa ad ina revisiun.

Debatta d'entrada:

Arno Berther, cusseglier da vischnaunca:

La lescha federala ei buca il sulet motiv per l'elavuraziun da quella lescha communal. La gronda problematica exista denter ils consumers finals e l'energia alpina. Il consumer ei ozildi fetg critics e vul mintgamai saver sin tgei basa legala che las prestaziuns indicadas sil quen sebasan. El cantun da Basilea ha in consumer inoltrau ina protesta encunter la taxa pil diever da terren (taxa da concessiun) che l'ovra electrica ha indicau sil quen, damai ch'ina lescha muncava. La dertgira federala ha dau rischun al consumer. Dapi quella decisiun dalla dertgira federala ein las ovras electricas sensibilisadas sin quella tematica. Per ch'ei detti pia buca problematicas tiegl incasso tier l'energia alpina egl avegnir, basegnan la vischnaunca Tujetsch e l'energia alpina quella lescha.

Tractaziun dalla lescha:

Gelgia Deplaz, cussegliera da vischnaunca:

Artechel 1:

Stat la tariffa per kilowat ura era egl avegnir sin 0.6 raps? Tgei munta quella tariffa pils consumers?

Beat Roeschlin, president communal:

Igl ei buca planisau dad alzar quella tariffa egl avegnir.

Arno Berther, cusseglier da vischnaunca:

Artechel 2:

Tgei schabegia tier ina liberalisaziun dil marcau d'electricidad, cura che mintga consumer sa retrer l'electricidad da tgei distribuider ch'el giavischa? Jeu sedamondel sche nus savein applicar quella lescha tier tals cass.

Beat Roeschlin, president communal:

Priu il cass che certs consumers retilan l'electricidad d'autras interpresas d'electricidad, ston els tuttina far diever dalla reit dall'energia alpina per spisgentar lur tenercasa cun tala electricidad. Pia drovan tuts clients la reit da distribuiziun dall'energia alpina, quei emporta buca da tgei distribuider ch'els retilan l'electricidad. Persuenter pagan quels consumers finals ina tariffa da 0.6 raps per kilowat ura all'energia alpina.

Arno Berther, cusseglier da vischnaunca:

Jeu sedamondel sche l'energia alpina sa adossar la tariffa pil diever dalla reit als consumers finals sche tals retilan l'electricidad d'ina outra interpresa d'electricidad. Jeu sai denton buca con relevant che quella damonda ei, damai ch'jeu sai buca da conts consumers ch'ei setracta en nossa vischnaunca.

Severino Solèr, president dil cussegl da vischnaunca:

Jeu dundel vinavon la suandonta damonda a Linus Vincenz, commember dalla direcziun dall'energia alpina. Ston ils consumers finals pagar all'energia alpina la taxa pil diever dalla reit era sche tals retilan l'electricidad d'ina outra interpresa d'electricidad?

Linus Vincenz, commember dalla direcziun dall'energia alpina:

Gie, quei ei aschia.

Il cusseglier da vischnaunca Arno Berther fa las suandontas propostas:

Artechel 4:

Midar igl artechel suandontamein:

Quella lescha entra en vigur ~~suenter~~ **direct** cun l'approbaziun entras la radunonza da vischnaunca dils....

Votaziun:

Il cussegl da vischnaunca decida unanimamein da midar igl artechel 4 dalla lescha suandontamein:

Quella lescha entra en vigur ~~suenter~~ direct cun l'approbaziun entras la radunonza da vischnaunca dils....

Tetel dalla lescha:

Arno Berther fa la proposta da midar il tetel dalla lescha ell'entira lescha suandontamein:

Lescha davart l'indemnisaziun ~~dallas prestaziuns~~ dalla vischnaunca Tujetsch **per sias prestaziuns** en connex cul provediment d'electricidad.

Votaziun:

Il cussegl da vischnaunca decida cun 10 vuschs encunter ina vusch da midar il tetel dalla lescha suandontamein ell'entira lescha:

Lescha davart l'indemnisaziun ~~dallas prestaziuns~~ dalla vischnaunca Tujetsch per sias prestaziuns en connex cul provediment d'electricidad.

Votaziun:

Il cussegl da vischnaunca approbescha unanimamein la lescha davart l'indemnisaziun dalla vischnaunca Tujetsch per sias prestaziuns en connex cul provediment d'electricidad per mauns dalla radunonza da vischnaunca.

4. Tractanda Credit per las mesiras da recumpensaziun el connex culla sorprendida da plirs implonts dall'Alptransit Gotthard SA

Beat Roeschlin, president communal:

La nova lescha federala davart la planisaziun dil territori ch'ei el mument en consultaziun pretenda dil cantun Grischun da reducir las zonas da baghegiar. Il cantun Grischun dispona sur da memia biaras zonas da baghegiar ch'ei buca surbaghegiadas. Ella vischnaunca da Tujetsch eisi da quintar che nus stuein zonar entuorn pliras parcelas da baghegiar egl avegnir.

Entochen ch'il plan directiv cantunal ei approbaus, vegn igl Uffeci per il svilup dil territori a far neginas enzonaziuns novas. La revisiun dil plan zonal Neat I vegn consequentamein tractada per cura ch'il plan directiv cantunal ei approbaus.

L'Alptransit Gotthard SA ei vid terminar las davosas lavurs ella vischnaunca da Tujetsch. L'interpresa ha l'intenziun da returnar plirs implonts alla vischnaunca Tujetsch. Ei setracta cheu dalla via d'implont, dalla loipa e dil plaz da deponer e sortir Fallun. Per la construcziun da quels implonts ein pliras runcadas vegnidas menadas atras. Per cumpensar la surfatscha da quellas runcadas, sto la vischnaunca Tujetsch realisar diversas mesiras da recumpensaziun. Las mesiras da recumpensaziun caschunan cuosts da

totalmein frs. 224'700.00 alla vischnaunca Tujetsch. Ils implonts che la vischnaunca Tujetsch retscheiva perencunter dall'AlpTransit Gotthard SA han ina valeta da rodund frs. 4 milliuns.

Las mesiras da recumpensaziun vesan ora sco suonda:

Perimeter nr. 6:

descripziun	diember	tariffa	summa
plontaziun intensiva (plontas)	380 tocs	frs. 40.00	frs. 15'200.00
lavor da plontaziun	70 uras	frs. 55.00	frs. 3'850.00
protecziun individuala (seiv)	40 tocs	frs. 438.00	frs. 17'520.00
seiv massiva	215 meters	frs. 93.00	frs. 19'995.00
seiva semplia	225 meters	frs. 75.00	frs. 16'875.00
cuosts totals			frs. 73'440.00

Perimeter nr. 7:

descripziun	diember	tariffa	summa
plontaziun intensiva (plontas)	520 tocs	frs. 40.00	frs. 20'800.00
lavor da plontaziun	95 uras	frs. 55.00	frs. 5'225.00
protecziun individuala (seiv)	50 tocs	frs. 438.00	frs. 21'900.00
seiva massiva	610 meters	frs. 93.00	frs. 56'730.00
cuosts totals			frs. 104'655.00

Perimeter nr. 8, nr. 9 e nr. 10:

descripziun	diember	tariffa	summa
plontaziun extensiva (plontas)	140 tocs	frs. 40.00	frs. 5'600.00
lavor da plontaziun	30 uras	frs. 55.00	frs. 1'650.00
protecziun individuala (seiv)	15 tocs	frs. 438.00	frs. 6'570.00
replantaziuns (Weidenstecklinge)	435 tocs	frs. 7.00	frs. 3'045.00
seiva massiva	180 meters	frs. 93.00	frs. 16'740.00
cuosts totals			frs. 33'605.00

Vitier vegnan ils cuosts pil remplazzament dallas seivs (sunter 15 onns) ella summa da frs. 13'000.00, aschia ch'ina summa totala da frs. 224'700.00 seresulta.

La sorprendida dils implonts porta differents avantatgs per la vischnaunca Tujetsch. La loipa ei ina nova purschida che generescha novs hospis. Il plaz da deponer e sortir Fallun ei da grond avantatg per las interpresas da baghegiar localas. In semeglient plaz sesanfla numnadamein pèr ella vischinonza da Glion. La vischnaunca Tujetsch vegn a surdar il plaz allas interpresas da baghegiar localas per in tscheins d'affittaziun.

La via d'implont porta in bien e segir access tier la zona d'industria. Cheutras sa la vischnaunca Tujetsch serrar la via dil Drun duront igl unviern. Donn che vegnan caschunai vid la via d'implont ston las interpresas da baghegiar sorprendere. Quella tematica ei la vischnaunca actualmein vid reglar.

Tgei schabegia sch'il cussegl da vischnaunca conceda buca il credit per las mesiras da recumpensaziun?

La via d'implont stuess la vischnaunca allura baghegiar anavos. La via ei vegnida construida sin giavisch dalla vischnaunca e vegnida dislocada pervia dalla loipa. Ord quei motiv füss la vischnaunca obligada

da surprender ina gronda part dils cuosts per la renaturalisaziun. Il plaz da deponer e sortir Fallun ei da grond avantatg per las interpresas da baghegiar localas. Sch'il credit vegn buca concedius questa sera, spiardan las interpresas ina fetg buna infrastruttura sco era in avantatg enviars la concorrenza. La loipa ei medemamein vegnida baghegiada sin giavisch dalla vischnaunca. Priu il cass che tala sto vegnir baghegiada anavos, sto la vischnaunca era surprender ina part dils cuosts.

Co vesan ils proxims pass dalla vischnaunca el connex culla sorprendida dils implonts ora?

La vischnaunca surpren per immediat il manteniment e la responsabladad pils implonts entochen che las lubientschas da baghegiar ordeifer dalla zona da baghegiar (BAB) vegnan concedidas digl Uffeci per il svilup dil territori. Cura che las lubientschas ein avon maun, surpren la vischnaunca ils implonts cun tuts dretgs e tuttas obligaziuns dall'Alptransit Gotthard SA.

Ils cussegliers e las cusseglieras giavischan negina debatta d'entrada.

Gelgia Deplaz, cussegliera da vischnaunca:

Las biaras damondas ha il president da vischnaunca rispundiu. Ord mia vesta eisi clar che nus stuein surprender ils implonts. La damonda che sedat ei sche la vischnaunca havess buca saviu procurar gia avon in temps per las lubientschas da baghegiar dils implonts. Allora fuss l'Alptransit Gotthard SA eventualmein separticipada vid ils cuosts per las mesiras da recumpensaziun. Las seivs che vegnan construidas fan ord mia vesta negin senn. Eisi propi necessari da construir quellas seivs? Tgei intent han quellas seivs?

Beat Roeschlin, president communal:

La damonda concernent las seivs dundel jeu gest vinavon a Renaldo Lutz, inschignier forestal digl Uffeci d'uaul e prighels dalla natira.

Sin las ulteriuras damondas prendel jeu bugen posiziun. Nus havein sistiu l'adattaziun dalla zona mi-schedada e dalla zona da mistregn sin cussegl digl Uffeci per il svilup dil territori pil mument. Persuenter vegnan las damondas da baghegiar dils implonts tractadas digl Uffeci per il svilup dil territori. Quei ei la megliera sligiazion per obtener a moda spërta las lubientschas da baghegiar pils differents implonts. La revisiun dil plan zonal vegn tractada silsunter dalla istanza responsabla.

Renaldo Lutz, inschignier forestal digl Uffeci d'uaul e prighels dalla natira:

Las seivs han igl intent da sparter la zona d'industria dalla zona d'uaul. Ellas impedeschan in effect negativ ord il menaschi (economisaziun dil material da construcziun) enteifer la zona d'industria. Entras las seivs sa il cunfin enviars igl uaul vegnir marcaus, quei che levgiescha las controllas dallas mesiras da recumpensaziun. Las seivs svaneschan cura ch'igl uaul nescha. Las seivs vegnan construidas ord castagner ch'ei in lenn fetg durabel.

Gelgia Deplaz, cussegliera da vischnaunca:

Tgi ha definau las mesiras da recumpensaziun?

Renaldo Lutz, inschignier forestal digl Uffeci d'uaul e prighels dalla natira:

Sin basa dalla disposiziun digl Uffeci federal da traffic concernent la structuraziun dalla cuntrada sin territori dall'Alptransit Gotthard SA ein Adrian Deragisch sco responsabel selvicultur e mia persuna seradunai cun ils responsabels dall'ATG per definir ils detagls. Dapi la lubientscha dil project NEAT igl onn 1995 ha ei sper la lubientscha da runcada per ils implonts agl exterior dau posteriuramein differentas proceduras da runcadas, quei era per la vischnaunca Tujetsch. Ei ha valiu da procurar per survesta,

aschia che las obligaziuns han saviu vegnir attribuidas al dretg petent. Las mesiras da recumpensaziun ein vegnidas definidas sin basa dil plan da structuraziun dalla cuntrada che fa part dalla disposiziun digl Uffeci federal da traffic. La fuorma dallas seivs sco mesiras da schurmetg per las plontaziuns ei vegnida determinada cun risguard sin durabladad ed effects negativs pusseivels. Era l'Alptransit Gotthard SA ei stada obligada da construir talas seivs. Il sistem ei pia vegnius tratgs atras per tuts partenaris tuttina.

Arno Berther, cusseglier da vischnaunca:

Tier quella fatschenta savein nus buca dir auter che "gie". La cuntravalur che la vischnaunca retscheiva ei fetg gronda.

Jeu sundel mo intec surstaus ch'ils cuosts vegnan pér uss sin meisa. Cura che nus havein approbau la revisiun dil plan zonal Neat I il december 2015, ha negin menziunau ils cuosts dallas mesiras da recumpensaziun. Ei vesa ora sco sche nus havessan empustau la tschavera, il quen vegn denton pér uss. Sin tschella vart obtegn la vischnaunca implonts ella valeta da rodund frs. 4 milliuns.

Votaziun:

Il cussegl da vischnaunca

- a) conceda unanimamein in credit per las numnadas mesiras da recumpensaziun ella summa da frs. 224'700.00.**

Quella fatschenta ei suttamessa al referendum facultativ tenor art. 17 lit. b dalla costituziun communal. 80 votantas e votants san pretender enteifer 20 dis dapi la comunicaziun dils 15 da december 2017 ella Tuatschina che quella fatschenta vegni suttamessa alla radunonza da vischnaunca per approbaziun.

- b) decida unanimamein da surprender il manteniment e la responsabladad per la segirtad pil plaz da deponer e sortir Fallun, per la via d'implont inclus la punt dil Drun e pil tschancun dalla loipa (naven dall'anteriura punt dil tren (Drun) entochen suenter il sutpassadi dalla Via Cavorgia) durant il temps entochen che las lubientschas da baghegiar pils implonts ein avon maun.**

- c) decida unanimamein da surprender il plaz da deponer e sortir Fallun, la via d'implont inclus la punt dil Drun ed il tschancun dalla loipa (naven dall'anteriura punt dil tren (Drun) entochen suenter il sutpassadi dalla Via Cavorgia) dall'AlpTransit Gotthard SA, cura ch'igl Uffeci per il svilup dil territori ha concediu las lubientschas da baghegiar ord zona da baghegiar (BAB) per tals implonts.**

5. Tractanda Moziun da Gelgia Deplaz: Senda da viandar dalla NEAT

Negin giavischa il plaid tier la moziun.

Votaziun:

Il cussegl da vischnaunca

- a) elegia unanimamein las suandontas personas ella cumissiun predeliberonta che prepara in concept per la via tematica NEAT.
 - Gelgia Deplaz, moziunaria (mussadra da scoletta)
 - Placi Berther, advocat
 - Priska Berther, interprendidra
 - Peter Koemeter, meinafatschenta
 - Erwin Monn, biolog
- b) decida unanimamein da surdar alla cumissiun predeliberonta l'incumbensa dad elavurar in concept che cumpeglia il liug e l'idea, la finanziaziun dalla construcziun e dil manteniment dalla via sco era l'organisaziun e finanziaziun dil menaschi da tala.
- c) conceda unanimamein in credit ella summa da frs. 7'500.00 per l'elavuraziun dil suranum-nau concept.

6. Tractanda Orientaziuns

Severino Solèr, president dil cussegl da vischnaunca:

La cumissiun da verificaziun ha examinau ils resultats dall'elecziun communal dils 26 da november 2017 e constatau che tut era en uorden.

Guido Monn, gerau:

Jeu informeschel vus davart il stadi actual dil project dalla sanaziun ed eventuala engrondaziun dil Bogn Sedrun. Nus spitgein aunc silla calculaziun dils cuosts dil project ch'ei vegnius presentaus dalla davosa seduta dil cussegl da vischnaunca. Quella varianta vegn probabel a custar damemia. Probablamein vegn ina varianta media en damonda. In impurtont criteri tenor miu meini ein ils cuosts d'energia. Quels cuosts decidan sche nus savein prestar in bogn ordaviert ni buc. La varianta d'ina suletta sanaziun stuein nus segiramein era perseguitar. Il davos dependa l'elecziun d'ina varianta dils cuosts.

7. Tractanda Varia

Gelgia Deplaz, cussegliera da vischnaunca:

Co vesa ei ora tiel project dalla Tgèsa s. Vigeli?

Beat Roeschlin, president communal:

Il project ei actualmeins tiegl Uffeci social dil cantun Grischun. Quei uffeci aveva definau certas cundiziuns pil project. Il contract da collaboraziun culla Casa Depuoz ei ina cundiziun. Quei contract ei sutta-screts. Tenor la planisaziun actuala duess la Fundaziun Soldanella saver retrer las novas localitads dalla Tgèsa s. Vigeli la fin digl onn 2020.

Ignazi Monn, cusseglier da vischnaunca:

Tgei schabegia cul plazzal dilg anteriur hotel Alpsu? El mument ei quei ina ruina ed ei regia neginas activitads da baghegiar.

Beat Roeschlin, president communal:

La vischnaunca da Tujetsch ha schau impurtar in dretg d'impegn sillas parcelas da baghegiar per ils deivets aviarts (taxas da colligiazion). La lubientscha da baghegiar per quella surbaghegiada ha la vischnaunca gia prolungiu duas gadas. Ei capeta tuttina nuot sil plazzal. El mument ei la vischnaunca ensem cun in giurist vid ponderar co agir vinavon en quella causa.

Arno Berther, cusseglier da vischnaunca:

Tiel project dil bogn hai jeu dubis ch'ei vegn elavurau pliras variantas. Jeu hai il sentiment ch'ei vegn elavurau ina varianta che risguarda tuts giavischs. Jeu sun claramein dil meini da mantener nies bogn cuvretg e far las sanaziuns urgentas. Sco nus havein udiu dalla davosa seduta dil cussegl, eisi pusseivel da strihar las cumponentas buca giavischadas dalla varianta maximala. Tenor miu meini resulta cun in tal agir buca in bien project, damai ch'ei setracta cheu buca d'ina varianta ch'ei vegnida elavurada naven dall'entschatta entochen la fin.

Guido Monn, genau:

Jeu sustegnel tiu meini Arno. Nus stuein saver reducir ils cuosts annuals suenter la sanaziun ed eventuala engrondaziun. Gliez ei buca pusseivel culla varianta presentada a caschun dalla davosa seduta dil cussegl. El process dall'elavuraziun dil project ei tal vegnius slargiaus da tuttas varts cun giavischs. Cheutras ei ina varianta maximala naschida.

Il president dil cussegl da vischnaunca siara la seduta dil cussegl da vischnaunca e giavischa a tuts cussegliers ed a tuttas cusseglieras in bi temps d'advent.

actuar:
Simon Collenberg

president:
Severino Solèr

Cussegl da vischnaunca
2017/2020

Pendiculara Salins-Cuolm da Vi

Messadi

dalla suprastonza communalala al cussegl da vischnaunca

Preziau president
Preziadas cusseglieras
Stimai cussegliers

1. Situaziun da partenza

Ord vesta dalla planisaziun locala ein pliras adattaziuns vid ils plans da zonas ed ils plans generals d'avertura dallas vischnauncas da Mustér e Tujetsch stadas da basegns per schaffir la basa legala pil project dalla pendiculara Salins-Cuolm da Vi.

La vischnaunca da Tujetsch ha approbau l'adattaziun dil plan da zonas e dil plan general d'avertura a caschun dalla votaziun all'urna dils 21 da matg 2017. Ils 7 da november 2017 ha la Regenza Grischuna approbau quella planisaziun locala. Ils plans ein dapi lu en vigur.

Medemamein ha la vischnaunca da Disentis/Mustér approbau alla votaziun dall'urna dils 24 da settember 2017 l'adattaziun dil plan da zonas. L'adattaziun dil plan general d'avertura ha il cussegl da vischnaunca da Mustér acceptau a caschun dalla seduta dils 8 da zercladur 2017. La Regenza Grischuna ha dau suatientscha alla revisiun dalla planisaziun locala ils 9 da schaner 2018. Ils plans ein dapi lu en vigur.

La Regenza Grischuna ha approbau ils 27 da zercladur 2017 (conclus nr. 611) las adattaziuns dil plan directiv regiunal e dil plan directiv cantunal ch'ei era stadas necessarias ord vesta dalla planisaziun locala per la pendiculara Salins-Cuolm da Vi. Il plan directiv cantunal ei aunc vegnius approbaus ils 22 da settember 2017 entras la Confederaziun Svizra.

Las adattaziuns vid ils differents plans ei consequentamein terminadas e la basa legala pil project ei cheutras avon maun. En in proxim pass decida il pievel da Tujetsch davart igl emprist da 2.5 milliuns sco era davart la concessiun dils differents dretgs el connex cul project dalla pendiculara Salins-Cuolm da Vi. Quellas tematicas vegnan tractadas detagliadamein en quei messadi.

2. Descripziun dil project

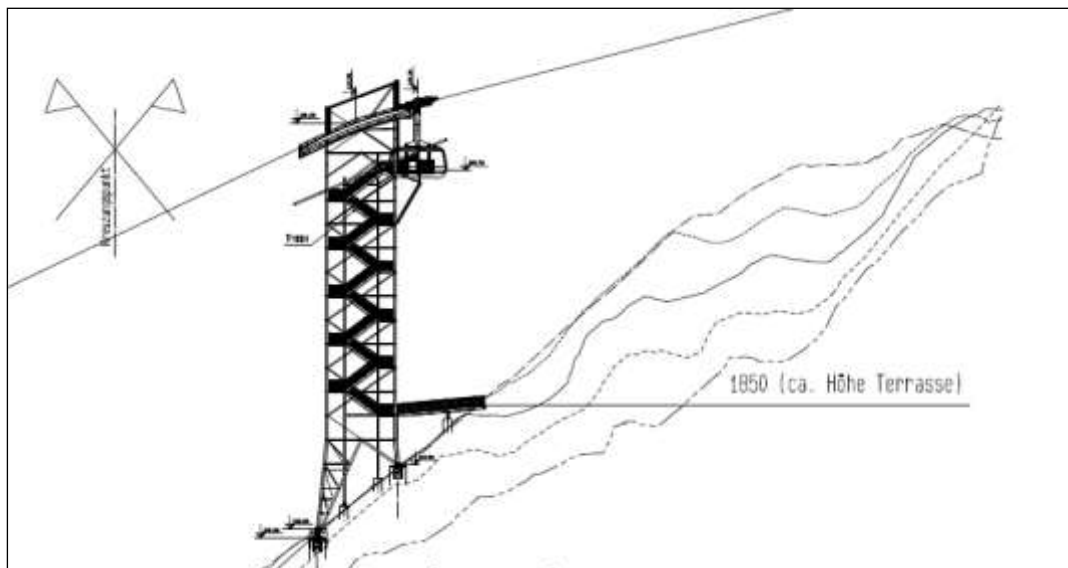
Las informaziuns dil capitel 2 derivan ord la documentaziun dil project che las Pendicularas Mustér SA han inoltrau el connex culla procedura da concessiun tiegl Uffeci federal dil traffic.

2.1 Pendiculara Salins – Cuolm da Vi

Ei settracta tier la pendiculara da duas cabinas che meinan ils hosps naven da Salins si Cuolm da Vi. Las cabinas san transportar 70 personas per viadi. En ina ura eisi consequentamein pusseivel da menar totalmein 590 personas sil Cuolm da Vi. Gl'entir menaschi vegn survegilaus d'ina persuna (maschinist) ch'ei responsabla pil pilotadi dalla cabina. Quei succeda ella staziun a Salins. La staziun a Salins, l'entrada a Cungieri e la staziun a Cuolm da Vi disponan sur da cameras da survegilonza ed aultplidaders. Quei indrez possibilitescha al maschinist da survegilar l'entrada dils hosps ella cabina e l'arrivada da tala en mintga staziun. Plinavon sa el arver las portas dallas cabinas e dil perrun. Las cabinas curseschan senza personal. Mo el cass da massa hosps e tier viadis enteifer la notg sesanfla ina persuna ella cabina che survegilescha gl'entir viadi.

2.2 Extrada a Cungieri

La petga dalla pendiculara a Cungieri dispona sur dad in podest ed ina scala sco il maletg silla proxima pagina muossa. Ils hosps entran ni sorteschon naven d'in podest ella cabina. Igl access tiel podest succeda sur ina scala che vegn construida egl intern dalla petga. L'entrada/extrada dils hosps a Cungieri vegn survegilada dil maschinist sur ina camera. Sur in microfon sa il maschinist dar camonds als hosps. Plinavon dispona l'entrada a Cungieri d'in telefonin, d'in nuv per fermada sin damonda e d'in nuv per ina fermada d'urgenza. Ils hosps san smaccar sil nuv fermada sin damonda. Il maschinist vesa quei e decida sche la cabina ferma a Cungieri. Tenor il diember dils hosps che spetgan a Cungieri decida il maschinist sche tals han avunda plaz ella cabina ni sch'in viadi supplementar ei necessaris. Il maschinist lai giu il podest per l'entrada ed extrada a Cungieri. L'entrada a Cungieri vegn buca construida per glied impedida.

2.3 Menaschi duront gl'unviern

Gl'unviern quantan las Pendicularas Mustér SA cun ils pli biars hosps. La cabina cursescha igl unviern suenter in urari fix. Per evitar temps da spetga cursescha la cabina tenor basegns era duront gl'entir di. Cun ils pli biars hosps quantan las Pendicularas Mustér SA duront la damaun (viadi a cuolm) e la sera tier il viadi a Salins. Mo certas cabinas ferman a Cungieri, quei tenor in urari fix. Tenor basegns ein viadis supplementars a Cungieri previ.

2.4 Menaschi duront la stad

La cabina cursescha la stad medemamein suenter in urari fix. Tut tenor basegns ein viadis supplementars previ. Il hosp che vul entrar ni extrar a Cungieri smacca sil nuv "fermada sin damonda". Ei la cabina pleina, ferma quella buca a Cungieri. Quels hosps san allura far diever d'ina autra cabina. Il maschinist che meina il pilotadi, decida schebein la cabina tegn a Cungieri ni buca.

2.5 Access tier la staziun dalla pendiculara a Salins

La staziun da partenza dalla pendiculara sesanfla a Salins. Ella documentaziun dil project descrivan las Pendicularas Mustér SA co ils hosps arrivan tier quella staziun. Ei vegn differenziau denter las suandontas categorias dils hosps:

Hosps dil di dalla Svizra centrala: Il viadi succeda per gronda part culla Viafier Matterhorn Gotthard entochen tier la staziun a Sedrun. Naven dalla staziun nezegian ils hosps il runal da Valtgeva cun tal els arrivan tier la staziun a Salins.

Hosps da vacanzas ed indigens dad Andermatt: Ils hosps vegnan directamein naven dad Andermatt ni naven da Dieni culla Viafier Matterhorn Gotthard entochen tier la staziun a Sedrun. Naven dalla staziun contonschan els cul runal da Valtgeva la staziun a Salins. Pil viadi denter Andermatt e Dieni san ils hosps era far diever dils cundrezs da transport dall'Arena da skis Andermatt-Sedrun.

Hosps da vacanzas ed indigens da Tujetsch: Quels hosps vegnan culla Viafier Matterhorn Gotthard ni a pei entochen tier la staziun a Sedrun. Per persunas indigenas che arrivan cugl auto ein entgins parcadis silla staziun da Sedrun avon maun. Quels vegnan gia oz nezegiai el connex cul territori da Valtgeva. Cul runal da Valtgeva vegnan ils hosps naven dalla staziun da Sedrun entochen tier la staziun a Salins. Plinavon ei planisau ch'in bus local transportescha ils hosps entochen tier la staziun a Salins.

Hosps dils hotels a Tujetsch: Il bus dil hotel meina ils hosps entochen tier la staziun dalla pendiculara a Salins.

Hosps dil di dil cantun Grischun/Svizra Oriental/Tessin: Il viadi succeda sur Mustér. Hosps dil di dil cantun Grischun/Svizra Oriental vegnan entochen a Mustér cul tren e naven da leu cun in bus local

entochen tier la staziun a S. Catrina. Per hosps dil Tessin ni dalla Svizra Orientala che arrivan cun auto a Mustér, stattan plirs parcadis alla staziun da S. Catrina a disposiziun.

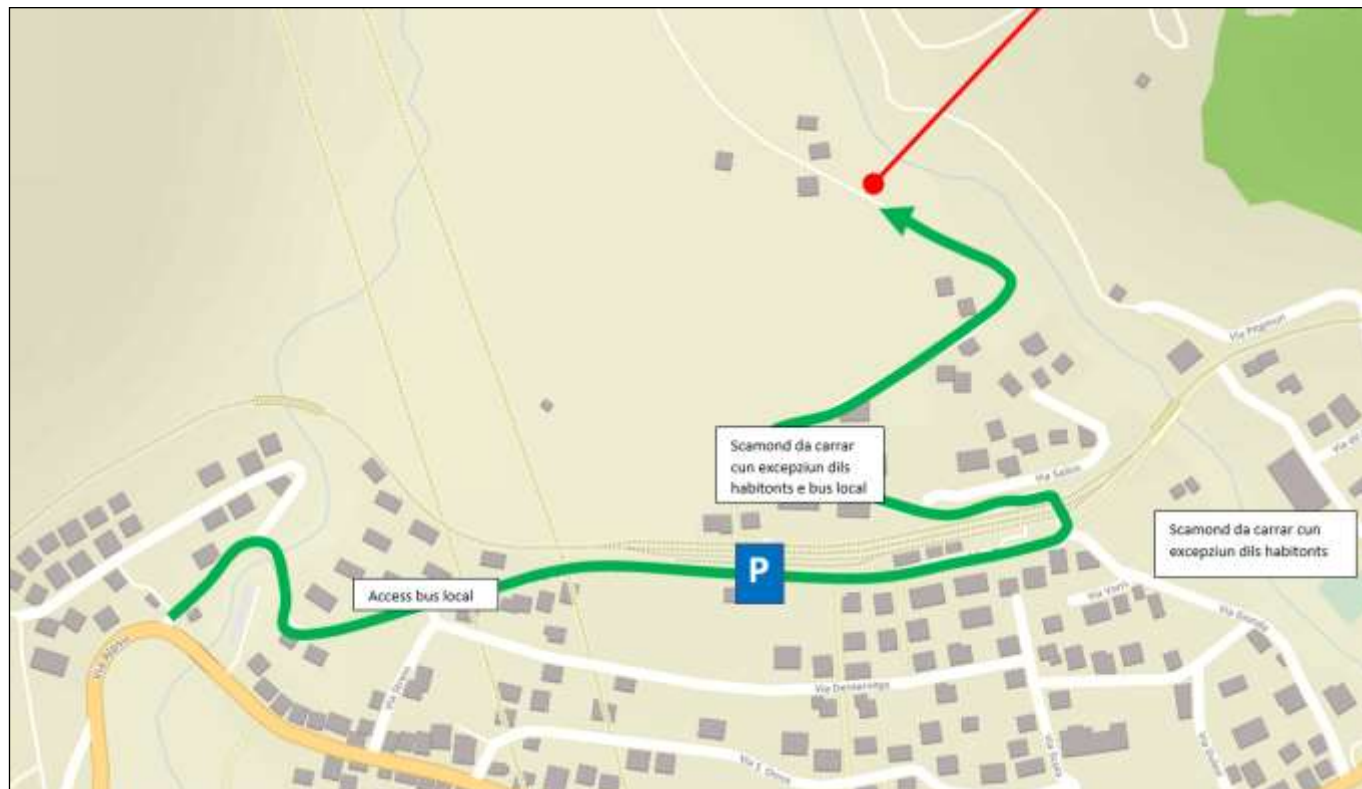
La grafica cheusut muossa co ils hosps arrivan tier la staziun dalla pendiculara a Salins e tier la staziun S. Catrina a Mustér.

La grafica cheusut muossa denter auter co igl access tier la pendiculara enteifer la vischnaunca da Tujetsch funcziunescha.

La grafica cheusut muossa la ruta dil bus local. Per evitar in grond traffic astgan mo ils habitonts da Salins far diever dalla via da quartier sco era il bus local. Per medemamein evitar ch'il traffic succeda sur la via Gionda, vegn ei montau in scamond da carrar all'entschatta dalla via. Sulettamein ils habitonts dil quartier da Gionda astgan far diever da quella via da quartier.

2.6 Purschidas generalas

Purschidas durant la stad

Las Pendicularas Mustér SA porschan differentas purschidas durant la stad. Quellas vegnan descrettas cuortamein cheusut.

Viandar

El territori sesanflan gia differentas rutas da viandar. Naven da Cungieri e naven da Cuolm da Vi han ils hosps in bien access tiels territoris da viandar Gendusas, Bostg, Piz las Palas e tier las vias da panorama denter Cungieri e Caischavedra. La senda da viandar en direcziun Gendusas Dadens e Lai Alv vegn nezegiada sco access tiel territori aultalpin. La senda da viandar denter il Piz las Palas e la Senda Pauli duei vegnir baghegiada ora. Quei ord il motiv pervia che las Pendicularas Mustér SA van da quei anora ch'ils biars hosps vegnan a viandar en quei territoris. La ruta da viandar enviers Cungieri vegn nezegiada oravontut per turnar a Sedrun.

Mountainbike

Las Pendicularas Mustér SA han buca l'intenziun da construir ina ruta da mountainbike el territori Cuolm da Vi-Cungieri-Sedrun. Las Pendicularas Mustér SA disponan davart certas ideas co ins savess realisar ina ruta da mountainbike el territori da Caischavedra-Gendusas. Quei project ei denton buca aunc elavuraus ora.

Reiver

Cun la nova pendiculara nescha in niev access tiels territoris da reiver Lai Alv, Traversa e Gendusas Dadens. Las Pendicularas Mustér SA prognosticheschan che la nova pendiculara generescha dapli hosps els territoris Lai Alv e Traversa. Quei oravontut ord il motiv, damai che quels loghens da reiver sesanflan datier dad ina senda che meina entochen alla staziun Cuolm da Vi.

Parasgular

El mument sesanflan plazs da partenza per sgols a Gendusas (unviern e stad) e si Lai Alv. Il niev plaz da partenza ei planisau datier dalla staziun Cuolm da Vi. Las Pendicularas Mustér SA van da quei anora che quei plaz da partenza vegn nezegiaus duront la sesiun aulta e da bial'aura mo da 20 entochen 30 persunas.

Denter ils 15-12 ed ils 15-6 astgan las Pendicularas Mustér SA transportar negins paracurdadas a Cuolm da Vi. Plinavon vegnan las zonas per la protecziun dalla selvaschina ella Val Drun ed ella Val Bugnei indicadas cun scamonds da sgular.

Naven dall'entschatta dalla stagiun da stad (15-6) transportescha la pendiculara naven da Salins a Cuolm da Vi paracurdadas.

Purschidas duront gl'unviern

Gl'unviern porschan las Pendicularas Mustér SA ina gronda reit da pista. Niev vegn vitier culla nova pendiculara in corridor che meina denter las zonas da ruaus per la selvaschina naven da Cuolm da Vi entochen a Salins. La pista vegn denton buca preparada ed ei adattada per skiunzs da variantas.

Ustria

A Cuolm da Vi vegn ina ustria construida. Ella porscha entuorn 100 entochen 120 plazs endadens ed aunc inagada tons plazs ordaviert. L'ustria vegn baghegiada suenter che la nova pendiculara ei gia prida en funcziun.

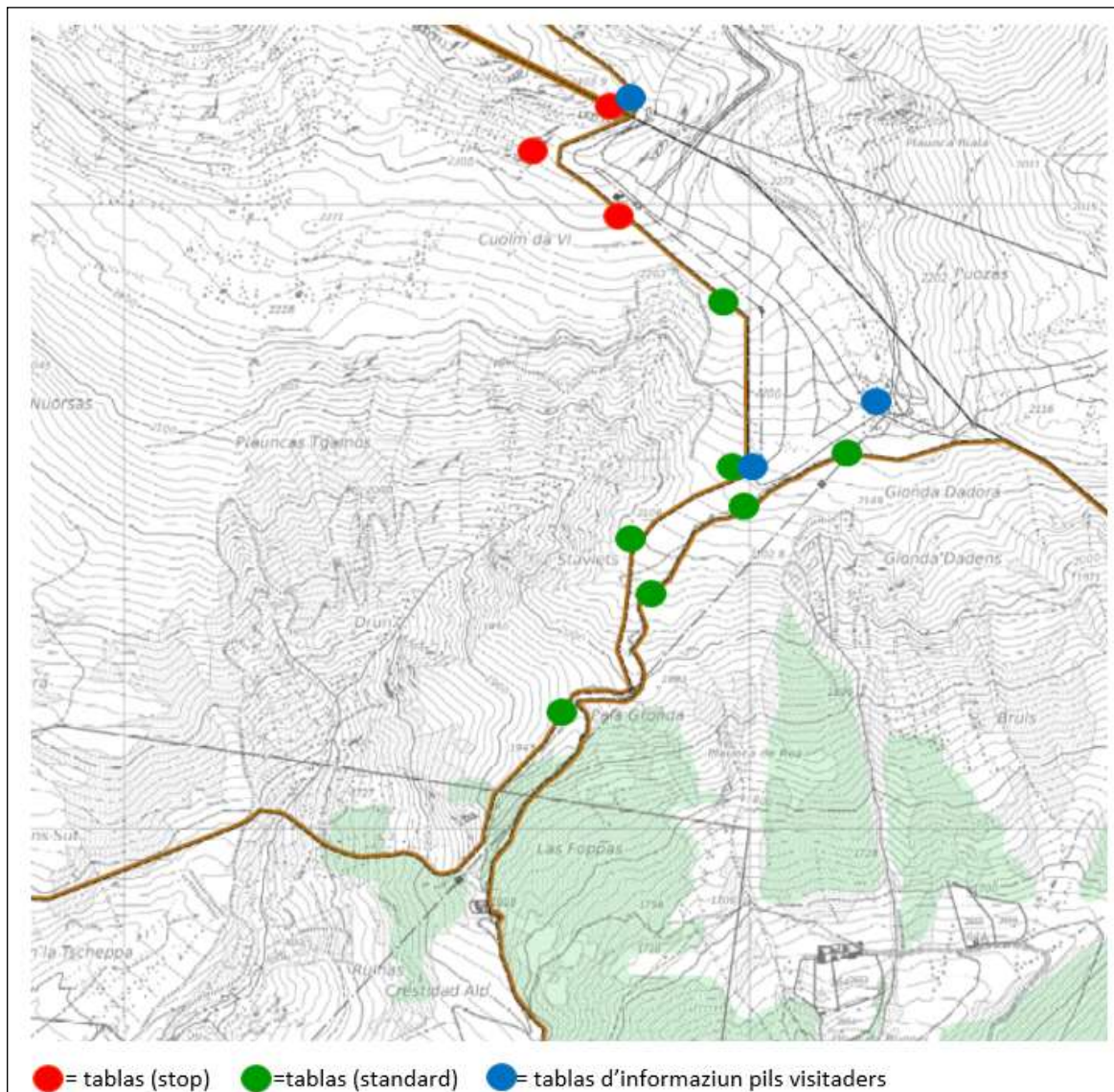
2.7 Concept per la protecziun dallas selvaschinas

Las Pendicularas Mustér SA han elavurau in concept cun pliras mesiras per la protecziun dallas selvaschinas pil territori dalla nova pendiculara. Las impurtontas mesiras vegnan descrettas en quei capetel.

Mesiras duront gl'unviern

Las Pendicularas Mustér SA signaliseschan la zona da ruaus per la selvaschina sur Cungieri cun pliras tablas. Sper il runal a Cuolm da Vi eisi previu da montar mintga 15 meters in tabla. Duront gl'unviern vegn la signalisaziun augmentada.

Las Pendicularas Mustér SA signaliseschan il coridor ch'ìls skiunzs san traversar cun pliras differentas tablas. La grafica cheusut dat ina survesta davart la signalisaziun. La signalisaziun succeda supplementarmein sper la signalisaziun dalla zona da ruaus per la selvaschina.

tablas d'informaziun

Els suandonts loghens vegnan tablas d'informaziun davart la zona da ruaus per la selvaschina montadas:

- staziun a Salins
- entrada/extrada a Cungieri
- staziun a Cuolm da Vi
- entrada dil runal a Cuolm da Vi
- staziun a Parlets (sutgera)

Mesiras duront la stad

Il territori da cuar dallas gagglinas (Raufusshühner) vegn protegius. Directamein tier l'extrada dalla sutgera Parlet vegnan tablas d'informaziun davart quei animal montadas. Priu il cass ch'ei seresulta conflicts denter ils territoris da reiver ed ils territoris da cuar dalla gaggina alpina (Alpenschneehuhn), vegnan ils territoris da cuar indicai ella carta topografica dils territoris da reiver cun in scamond d'entrar. Duront ils meins d'unviern e primavera (15-12 entochen ils 15-6) ein sgols cun paracurdada scumandai.

3. Situaziun finanziaria dallas Pendicularas Mustér SA

3.1 Situaziun actuala

La stagiun 2016/17 han las Pendicularas Mustér SA contonschiu in resultat da minus frs. 1'464'492.00. Il schliet resultat dalla stagiun vargada schai oravontut vid la munconza dalla neiv all'entschatta dalla sesiun. Quei ha giu per consequenza che las Pendicularas Mustér SA han registrau paucas entradas tier la vendita dils bigliets. Quei che pertucca la bilanza disponan las Pendicularas Mustér da fetg bia capital agen (ca. 50%). Ina quota dil capital agen en quell'altezia vegn valetada sco fetg buna. La quota dil capital jester ei tenor la teoria dall'economia da menaschi sufficienta.

La situaziun finanziaria dallas Pendicularas Mustér SA valetescha la suprastonza communal consequentamein pil mument sco sufficienta (fontauna: rapports annuals dallas Pendicularas Mustér SA). Dapli informaziuns tier la situaziun finanziaria anfleis vus el rapport annual 2016/17. Il link da quei rapport ei indicaus sut capetel 9 en quei messadi.

3.2 Calculaziun dil cashflow per la pendiculara Salins – Cuolm da Vi

Quella tabella cuntegn sulettamein ils resultats dall'examinaziun finanziaria dalla pendiculara Salins-Cuolm da Vi.

Mittelabfluss	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29
NRP Amortisation auf 20 Jahre	285'000	285'000	285'000	285'000	285'000	285'000	285'000	285'000	285'000	285'000	285'000
Amortisation Kapital Gemeinde auf 20 Jahre	250'000	250'000	250'000	250'000	250'000	250'000	250'000	250'000	250'000	250'000	250'000
Amortisation Fremdkapital auf 20 Jahre	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zinskosten Kapital Gemeinde (1%)	50'000	50'000	50'000	50'000	50'000	50'000	50'000	50'000	50'000	50'000	50'000
Zinskosten Fremdkapital (2%)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zusätzliche laufende Kosten	281'011	364'031	390'712	447'526	454'477	461'566	470'797	480'213	489'818	499'614	509'606
- zusätzlicher Personalaufwand	151'011	154'031	157'112	160'254	163'459	166'728	170'063	173'464	176'933	180'472	184'082
- Unterhalt	30'000	30'000	50'000	100'000	100'000	100'000	102'000	104'040	106'121	108'243	110'408
- Betriebskosten/Energie	130'000	180'000	183'600	187'272	191'017	194'838	198'735	202'709	206'763	210'899	215'117
TOTAL Mittelabfluss	866'011	949'031	975'712	1'032'526	1'039'477	1'046'566	1'055'797	1'065'213	1'074'818	1'084'614	1'094'606
Total Mittelabfluss	866'011	949'031	975'712	1'032'526	1'039'477	1'046'566	1'055'797	1'065'213	1'074'818	1'084'614	1'094'606
Ersteintritte Winter	25'000	28'000	29'000	30'000	31'000	32'000	32'000	32'000	32'000	32'000	32'000
Yield Winter (50%)	29.50	29.50	29.80	30.09	30.39	30.70	31.00	31.31	31.63	31.94	32.26
Ersteintritte Sommer	3'000	8'000	9'000	10'000	10'500	11'000	11'000	11'000	11'500	12'000	12'500
Yield Sommer (40%)	10.40	10.50	10.61	10.72	10.82	10.93	11.04	11.15	11.26	11.37	11.49
Erwarteter Mehrertrag durch Verbindung (Mittelzufluss)	CHF 768'700	CHF 910'032	CHF 959'536	CHF 1'009'940	CHF 1'055'844	CHF 1'102'566	CHF 1'113'591	CHF 1'124'727	CHF 1'141'605	CHF 1'158'709	CHF 1'176'040
Free Cashflow	-97'311	-38'999	-16'175	-22'586	16'368	56'000	57'794	59'514	66'788	74'095	81'433

(fontauna: Pendicularas Mustér SA)

4. Plan da termins per la construcziun dalla pendiculara

Las Pendicularas Mustér SA han definau ils suandonts termins el connex cul project dalla pendiculara Salins-Cuolm da Vi:

Datum	Activitad
Entschatta avrel 2018	Empremas lavurs da capomeister
Naven dil fenadur	Ulteriuras lavurs da construcziun
Sesiun d'unviern 2018/19	Emprem onn da menaschi
Stad 2018	Inoltraziun dalla damonda da baghegiar per l'ustria
Stad 2019	Construcziun dalla ustria a Cuolm da Vi e realisaziun dil runal

5. Finanziaziun

La construcziun dalla pendiculara Salins-Cuolm da Vi caschuna cuosts totals da frs. 16'500'000.00. Ils cuosts detagliai ein indicai ella tabella cheusut. Ils cuosts per il cundrez d'ennevar ein buca veseivels ella tabella.

5.1 Cuosts dil project

Descripziun	Cuosts
Staziuns a Salins e Cuolm da Vi	frs. 789'659.00
Material per la pendiculara, transport e montascha	frs. 10'900'000.00
Infrastructura per la staziun a Salins	frs. 1'133'756.00
Infrastructura per la staziun a Cuolm da Vi	frs. 1'107'470.00
Infrastructura pil tschancun	frs. 1'199'630.00
Material pil runal, transport e montascha	frs. 1'100'000.00
Infrastructura cumpletta pil runal	frs. 270'235.00
Investiziuns totalas (+/-20%)	frs. 16'500'000.00

Ils cuosts per la pendiculara Salins-Cuolm da Vi e l'installaziun dil cundrez d'ennevar muntan a rodund frs. 24 milliuns. La finanziaziun da quellas investiziuns succeda tenor las indicaziuns ella tabella cheusut.

Finanziaziun	Contribuziun
emprest federal (NRP-Darlehen) <i>garanzia ella summa da frs. 2.5 milliuns dalla vischnaunca Disentis/Mustér pigl emprest federal</i>	frs. 5'700'000.00
contribuziun dil cantun Grischun (a-fonds-perdu)	frs. 1'140'000.00
contribuziun dil cantun Grischun per infrastructura turistica (a-fonds-perdu)	frs. 1'000'000.00
emprest dalla vischnaunca Tujetsch	frs. 2'500'000.00
emprest dalla vischnaunca Disentis/Mustér	frs. 2'500'000.00
Pendicularas Mustér SA	rest dils cuosts per la pendiculara ed il cundrez d'ennevar

(fontauna: Uffeci per economia e turissem dil cantun Grischun)

La vischnaunca Disentis/Mustér ha gia concediu igl emprest. Las ulteriuras instanzas cumpetentas han empermess igl emprest federal sco era las contribuziuns (a-fonds-perdu) dil cantun Grischun. Las summas ein denton aunc buca concedidas entras las instanzas responsablas.

5.2 Empest

La vischnaunca Tujetsch surdat in emprest da frs. 2.5 milliuns per la finanziaziun dalla pendiculara Salins-Cuolm da Vi allas Pendicularas Mustér SA. Silla proxima pagina ein las impurtontas indicaziuns tiegl emprest menziunadas.

- Cun l'entschatta da construcziun surdat la vischnaunca frs. 1.75 milliuns. 0.75 milliuns retscheivan las Pendicularas Mustér SA cura che la pendiculara vegn prida en funcziun.
- Il tscheins pigl emprest munta pils emprems diesch onns, naven dil pagament dall'emprema cumpart, minimal 1.5% per onn. Suenter diesch onns vegn il tscheins adattaus suenter las relaziuns dil temps. Il tscheins s'orientescha suenter il tscheins hipotecar digl Uffeci federal da habitaziuns.
- Las Pendicularas Mustér SA pagan anavos igl emprest enteifer 20 onns. La summa annuala che vegn pagada anavos munta a frs. 125'000.00. Igl emprest pagament succeda ils 31 da december digl emprest onn da menaschi dalla pendiculara.

Ils ulteriurs detagls tiegl emprest ein veseivels el contract aschuntau.

5.3 Garanzia

Pigl emprest metta la Catrina Holding SA a disposiziun ina garanzia ella summa da frs. 2.5 milliuns sco segirtad. La Catrina Holding SA ei actualmein dotada cun in capital agen da frs. 25 milliuns. Ils impurtonts puncts dalla garanzia ein numnai cheusut:

- La Catrina Holding SA (il garant) declara enviars la vischnaunca da Tujetsch da star botta per la summa da frs. 2.5 milliuns tenor igl artechel 496 dil dretg d'obligaziun.
- La vischnaunca Tujetsch sa tenor igl artechel 496, alineia 1 (dretg d'obligaziun) far valeivel la summa aviarta enviars il garant, priu il cass che las Pendicularas Mustér SA ein en retard culs pagaments ed l'interpresa ei vegnida admonida senza success ni el cass che tala ei insolventa.
- La Catrina Holding SA surdat la garanzia pil cuoz digl emprest, numnadamein per in spazi da 20 onns. La garanzia ei valeivla entochen ch'igl entir emprest ei pagaus anavos dallas Pendicularas Mustér SA alla vischnaunca Tujetsch. Ei vala igl artechel 509 (dretg d'obligaziun).

6. Concessiun dils differents dretgs

Per la construcziun ed il menaschi dalla pendiculara Salins-Cuolm da Vi, dil runal e dallas differentas staziuns e l'ustria ein las Pendicularas Mustér SA avisadas sin differents dretgs dalla vischnaunca Tujetsch.

La vischnaunca Tujetsch ha l'intenziun da conceder ils sutanumnai dretgs allas Pendicularas Mustér SA. Per la concessiun dils dretgs indemniseschan las Pendicularas Mustér SA la vischnaunca Tujetsch tenor las indicaziuns cheusut.

Dretgs da traversar e per la construcziun dils cundrezs

La vischnaunca da Tujetsch ha l'intenziun da surdar ils sutanumnai dretgs da traversar e construcziun allas Pendicularas Mustér SA.

a) Contract da servitud: Runal Cuolm da Vi-Parlets (parcella nr. 3021):

- **dretg da traversar:** Pil runal Cuolm da Vi – Parlets vegn in dretg da traversar concedius.
- **dretg da construcziun:** Pil runal (petga nr. 1 entochen nr. 7) e la staziun da partenza vegn in dretg da construcziun concedius.
- **spazi:** 50 onns entochen ils 31 da december 2068.
- **tscheins annual:** frs. 940.00
- **tscheins total:** frs. 47'000.00

b) Contract da servitud: Pendiculara Sedrun-Cuolm da Vi (parcelas nr. 3021, nr. 3032 e nr. 2590):

- **dretg da traversar:** Per la pendiculara Sedrun-Cuolm da Vi vegn in dretg da traversar concedius.
- **dretg da construcziun:** Per la construcziun dalla petga nr. 3 e nr. 4 vegn in dretg da construcziun concedius.
- **dretg d'utilisaziun:** La parcella nr. 2590 (datier dalla staziun a Salins) vegn duvrada per differentas installaziuns el connex culla pendiculara Salins – Cuolm da Vi.
- **spazi:** 50 onns entochen ils 31 da december 2068.
- **tscheins annual:** frs. 4'260.00
- **tscheins total:** frs. 213'000.00

Dretgs da baghegiar

La vischnaunca da Tujetsch ha l'intenziun da surdar ils sutanumni dretgs da baghegiar allas Pendicularas Mustér SA.

c) Contract dil dretg da baghegiar: parcella nr. 3021:

- **surfatscha:** 7000 m²
- **intent:** Silla surfatscha vegnan la staziun dalla cabina a Cuolm da Vi e l'ustria construidas.
- **spazi:** 50 onns entochen ils 31 da december 2068.
- **tscheins annual:** frs. 7'000.00
- **tscheins total:** frs. 350'000.00

d) Contract dil dretg da baghegiar: parcella nr. 3021:

- **surfatscha:** 500 m²
- **intent:** Silla surfatscha vegnan la staziun dil runal e la tegia da survegionza pil runal Cuolm da Vi – Parlets construidas.
- **spazi:** 50 onns entochen ils 31 da december 2068.
- **tscheins annual:** frs. 300.00
- **tscheins total:** frs. 15'000.00

La suprastanza communal ha stipulau las suandontas cundiziuns el connex culla concessiun dils differents dretgs.

- La pendiculara va era duront la stad (fenadur entochen october).
- Las uras d'avertura per la stad ed igl unviern ein tuttina sco quellas dalla pendiculara Mustér-Caischedra. Il temps d'avertura vegn fixaus sin fundament dils basegns e giavischs dils hosps.
- Tier la surdada dallas lavurs vegn il commerci indigen risguardaus tier prezis da concorrenza, aschilunsch ch'il prezi, la capaciad, la prestaziun e la qualidad constattan. L'infrastructura per la pendiculara e la montascha da tala ein exclusas da quella regulaziun.

7. Cunvegna supplementara

La cunvegna supplementara sto vegnir suttascretta dallas Pendicularas Mustér SA, schiglioc ein ils contracts da servituds che cumpeglian ils suranumni dretgs buca valeivels. Ils impurtonts puncts dalla cunvegna supplementara vegnan descrets en quei capetel.

7.1 Planisaziun dil traffic e dils parcadis

Las Pendicularas Mustér construeschan sper la pendiculara ed il runal ina uustria cun rodund 100 plazs endadens e tons ordadora. La nova pendiculara sco era l'ustria han per consequenza ch'il traffic crescha a Sedrun. Las Pendicularas da Mustér sco patrun da construcziun ein responsablas da construir parcadis per cuvierer ils basegns che sedattan cul surpli dil traffic che seresulta entras la nova pendiculara e l'ustria.

La lescha da baghegiar communal scriva avon ch'ina uustria sto porscher parcadis (in parcadis sin tschun plazs). Damai ch'ei setracta tier la construcziun dall'ustria d'in project che vegn realisau en ina secunda fasa, ein las Pendicularas Mustér buca aunc obligadas da mussar si, nua che la construcziun dils parcadis ha liug. Quei mussament ston las Pendicularas Mustér SA pér purtar tier l'inoltraziun dalla damonda da baghegiar.

La suprastanza communal ha elavurau ina cunvegna supplementara che regla denter auter plirs impurtonts puncts el connex culla planisaziun dil traffic e dils parcadis. Ils impurtonts puncts ein menziunai cheusut:

- Las Pendicularas Mustér SA ein sin fundament dalla lescha da baghegiar communal obligadas da construir parcadis pil surpli dil traffic. Il stan actual dil project preveda 40 parcadis, midadas ein denton buca exclusas. La concretisaziun dils parcadis succeda el rom dalla procedura da baghegiar (inoltraziun dalla damonda da baghegiar per l'ustria a Cuolm da Vi).
- Las Pendicularas Mustér SA sincereschon da construir parcadis, sche pusseivel datier dalla staziun a Salins, aschia ch'ils hosps dalla pendiculara san contonscher tals a pei.
- Eisi buca pusseivel da construir parcadis datier dalla staziun a Salins, sa la vischnaunca ordinar las Pendicularas Mustér SA da baghegiar en in auter liug parcadis ed organisar naven da leu in survetsch da transport entochen a Salins.
- Ei vala il prinzip dil caschunader: Per la construcziun, il menaschi ed il manteniment dils parcadis ein las Pendicularas Mustér SA responsablas.
- Las Pendicularas Mustér SA han da pagar ina taxa da cumpensaziun enstagl dalla construcziun dils parcadis, sch'igl ei objectivamein buca pusseivel da construir ils parcadis.

7.2 Sanaziun dall'infrastructura dalla Viafier Matterhorn Gotthard

La Viafier Matterhorn Gotthard realisescha dus projects ella vischinonza dalla staziun da Sedrun ils proxims onns.

La Viafier Matterhorn Gotthard preveda da construir in surpassadi alla staziun da Sedrun. Quei surpassadi ei medemamein da grond avantatg per ils hosps che caminan tier la staziun dalla nova pendiculara a Salins. Ord quels motivs ha la suprastanza communal stipulau ella cunvegna che las Pendicularas Mustér SA ein obligadas da separticipar vid ils cuosts da construcziun dil surpassadi. La cumpart da participaziun vegn aunc definada pli tard.

La Viafier Matterhorn Gotthard preveda da sanar ils proxims onns la punt sur il Bogn Sedrun e construir ina nova passarella pils pedunzs, semegliant sco tiel viaduct ella Val Bugnei. La passarella vegn nezegiada dils hosps che caminan tier la staziun dalla nova pendiculara a Salins. Ord quels motivs ha la suprastanza communal stipulau ella cunvegna che las Pendicularas Mustér SA ein obligadas da separticipar vid ils cuosts da sanaziun da quella punt. La cumpart da participaziun vegn aunc definada pli tard.

7.3 Tariffas coordinadas

Ella cunvegna supplementara ha la suprastanza communal era stipulau pliras cundiziuns el connex cullas tariffas pils territoris da skis Andermatt-Sedrun e Mustér. Las impurtontas cundiziuns vegnan menziunadas cheusut:

- Las Pendicularas Mustér SA concedan allas suandontas personas ina reducziun da 50% sil prezi ordinari digl abbonament annual da skis:
 - Burgheis dalla vischnaunca Tujetsch
 - Persunas cun domicil ella vischnaunca da Tujetsch
 - Affons ella vegliadetgna entochen 12 onns cun domicil a Tujetsch retscheivan gratuitamein dallas Pendicularas Mustér SA in abbonament annual.

- Las suranumnadas personas retscheivan era la reducziun sigl abbonament da skis Andermatt-Sedrun-Mustér.

- Tier la concepziun da novas tariffas, mantegnan las suranumnadas personas ils dretgs concernent l'actuala reducziun dil prezi dils abonnaments.

- Il contract per las tariffas coordinadas denter las Pendicularas Mustér SA e l'Arena da skis Andermatt-Sedrun duei vegnir garantius a lunga vesta. Il contract preveda che las personas san far diever digl entir territori da skis cun in abbonament senza cuosts supplementars e vala naven d'ina carta da dus dis.

8. Facit

La suprastonza communal sustegn cun tutta forza la realisaziun dalla pendiculara Salins-Cuolm da Vi. Per nossa destinaziun turistica generescha il project numnadamein ina plivalur turistica. Ina regiun che viva spirontamein dil turissem astga buca munchentar ina tala offerta, mobein sto apprezzar e sustener ella.

“Nossa biala Val Tujetsch”, quei vegn repetiu e menziunau da tuttas uras, dapertut e da pign e grond. Quella bellezza proclamada semanifestescha denton oravontut els aults a moda magnifica e buca exnum giu el funs dalla val. La pendiculara sil Cuolm da Vi sco era quella sil Schneehüenerstock vegnan a dar a pign e grond, tat e tatta, sportist ed impediui, indigen e hosp la pussevividad da guder quella bellezza leu nua ch'ella semanifestescha el ver senn dil plaid.

La vischnaunca da Tujetsch viva oravontut dil turissem. En quella sparta stuein nus investir egl avegnir. La pendiculara ei ina ulteriura porschida pils hosps da Sedrun, cunzun duront la stad. La pendiculara meina ils hosps directamein naven dil vitg da Sedrun sin in territori aultalpin cun bia rutas da viandar ed ina ustria. Quella porschida duei attrer pli bia hosps a Tujetsch duront la stad ed augmentar las pernot-taziuns. Egl avegnir vegn la stad pli impurtonta e gest las porschidas per quella stagiun stuein nus baghegiar ora a Tujetsch, aschia che l'attractivitat da nossa destinaziun crescha e tila investurs. La construcziun dalla pendiculara Salins-Cuolm da Vi ei in emprem pass en quella direcziun. La sanaziun ed eventuala engrondaziun dil Bogn Sedrun ei in ulteriur project che duei far pli attractiv nossa destinaziun.

La resca che la vischnaunca Tujetsch va en cun la concessiun dils differents dretgs e digl emprest ei fetg mudesta. La vischnaunca ei sulettamein obligada da conceder igl emprest da frs. 2.5 milliuns pils proxims 20 onns. Ulteriuras participaziuns vid auters cuosts dallas Pendicularas Mustér SA ein exclusas, quei ei stipulau aschia el contract pigl emprest.

La suprastonza communal sustegn ord ils suranumnai motivs cumpleinamein il project dalla pendiculara Salins-Cuolm da Vi e spera ch'il cussegl da vischnaunca ed il pievel sustegnien medemamein quei project ch'ei da gronda impurtonza turistica.

9. Ulteriuras informaziuns tiel project

Documents (plan directiv eav.)

http://www.regiun-surselva.ch/de/institutionen/news-archiv/news-archiv-detailseite/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=717&cHash=ac8428b716ae8981d7ef382288746faf

Rapport annual 2016/17 dallas Pendicularas Mustér SA

https://disentis-sedrun.graubuenden.ch/sites/disentis_sedrun/files/generic_files/jahresbericht_bergbahnen_a5_rzz_web.pdf

10. Propostas

Sebasond sin las suranumnadas ponderaziuns propona la suprastonza communal al cussegl da vischnaunca

- a) da conceder in emprést da frs. 2.5 milliuns pils proxims 20 onns allas Pendicularas Mustér SA per la construcziun dalla pendiculara Salins-Cuolm da Vi sut la cundiziun che la finanziaziun totala dil project ei garantida. Il contract digl emprést ei aschuntaus (p. 26 - p. 29). La fatschenta vegn aunc suttamessa alla radunonza da vischnaunca.
- b) da conceder il dretg da traversar pil runal Cuolm da Vi – Parlets ed il dretg da construcziun pil runal (petga nr. 1 entochen nr. 7) e la staziun da partenza pils proxims 50 onns entochen ils 31 da december 2068 per in tscheins annual da frs. 940.00 sut la cundiziun che la cunvegna supplementara vegn suttascretta dallas Pendicularas Mustér SA (detagls sut capetel 6a).
- c) da conceder il dretg da traversar per la pendiculara Sedrun-Cuolm da Vi, il dretg da construcziun per la construcziun dalla petga nr.3 e nr. 4 ed il dretg d'utilisaziun per la parcella nr. 2590 pils proxims 50 onns entochen ils 31 da december 2068 per in tscheins annual da frs. 4'260.00 sut la cundiziun che la cunvegna supplementara vegn suttascretta dallas Pendicularas Mustér SA (detagls sut capetel 6b). La fatschenta ei suttamessa al referendum facultativ.
- e) da conceder il dretg da baghegiar silla parcella nr. 3021 per ina surfatscha da 7000 m² pils proxims 50 onns entochen ils 31 da december 2068 per in tscheins annual da frs. 7'000.00 sut la cundiziun che la cunvegna supplementara vegn suttascretta dallas Pendicularas Mustér SA (detagls sut capetel 6c). La fatschenta ei suttamessa al referendum facultativ.
- f) da conceder il dretg da baghegiar silla parcella nr. 3021 per ina surfatscha da 500 m² pils proxims 50 onns entochen ils 31 da december 2068 per in tscheins annual da frs. 300.00 sut la cundiziun che la cunvegna supplementara vegn suttascretta dallas Pendicularas Mustér SA (detagls sut capetel 6d).

Suprastonza communal

President communal
Beat Roeschlin

Menader center communal
Simon Collenberg

Darlehensvertrag

zwischen

Gemeinde Tujetsch, 7188 Sedrun, (nachfolgend: Darlehensgeberin),

und

Bergbahnen Disentis AG, 7180 Disentis/Mustér (nachfolgend: Borgerin)

sowie

Catrina Holding AG, 7180 Disentis/Mustér (nachfolgend: Bürge)

PRÄAMBEL

Gestützt auf die Grundsatzvereinbarung zwischen den Vertragsparteien vom 04./05.10.2017, im Hinblick auf die Finanzierung des Baus einer Verbindungsbahn zwischen Sedrun und Cuolm Vi,

und in Anbetracht, dass die Darlehensgeberin dem Borger ein Darlehen gewährt, dass der Borger dafür einen Zins zahlt, und dass der Bürge Zinszahlungen wie Amortisation sicherstellt,

vereinbaren die Parteien, was folgt:

I. BETRAG UND DARLEHENSZWECK

CHF 2.5 Mio. (zwei Millionen fünfhunderttausend) zwecks Mitfinanzierung der Skigebietsverbindung Sedrun/Cuolm Vi durch die Borgerin.

Das ausgeliehene Darlehenkapital darf ausschliesslich und nur für den Bau der Verbindungsbahn verwendet werden. Andere Anlagen oder Infrastrukturvorhaben, wie das geplante Restaurant oder Beschneiungsanlagen, sind von einer Mitfinanzierung durch das Darlehen ausgeschlossen. Ebenso wenig darf das Darlehen für anfallende Betriebskosten der Borgerin generell oder insbesondere der Verbindungsbahn eingesetzt werden.

II. DARLEHENSZINSSATZ

Der Darlehenszinssatz für das zur Verfügung gestellte Kapital von CHF 2.5 Mio. beträgt während der ersten 10 Jahre der Laufzeit des Darlehens, ab Auszahlung der ersten Darlehenstranche, minimal 1.5 % pro Jahr.

Nach Ablauf dieser Zeit wird der Darlehenszins auf Grundlage der dannzumaligen Verhältnisse neu festgelegt.

Der vereinbarte Darlehenszinssatz richtet sich nach dem hypothekarischen Referenzzinssatz des Bundesamtes für Wohnungswesen.

III. GEGENSEITIGE VERPFLICHTUNGEN

A. Hingabepflicht des Kapitals

Die Darlehensgeberin verpflichtet sich, der Borgerin den vereinbarten Betrag entsprechenden positiven Beschlüssen des Gemeinderates sowie der Gemeindeversammlung Tujetsch wie folgt auszuzahlen:

- CHF 1.75 Mio. bei Baubeginn
- CHF 0.75 Mio. bei Inbetriebnahme der Verbindungsbahn.

B. Darlehensdauer

Die Darlehensdauer beträgt 20 Jahre. Sie beginnt am 31. Dezember des Jahres, in dem die Auszahlung der zweiten Tranche bzw. die Inbetriebnahme der Verbindungsbahn erfolgt.

C. Rückzahlungspflicht des Kapitals

Die Borgerin verpflichtet sich, das Darlehen in 20 Jahresraten von gleicher Höhe von jeweils CHF 125'000.00 zurück zu zahlen. Die erste Amortisationsrate wird am 31. Dezember des Jahres fällig, das der Inbetriebnahme der Verbindungsbahn folgt.

D. Verzinsungspflicht

Die Borgerin hat das Darlehen ab dem Tage der Auszahlung der bei Baubeginn vereinbarten Darlehenstranche zu verzinsen.

Die Zinszahlungen werden per Ende Jahr am 31. Dezember fällig. Die Borgerin verpflichtet sich, die vereinbarten Zinsen fristgemäss zu zahlen. Die Zinszahlungspflicht endet mit Ablauf der Vertragsdauer.

IV. GLEICHRANGIGKEIT

Die Rückzahlungs- und Zinsschulden der Borgerin sind allen anderen bestehenden und künftigen ungesicherten, nicht nachrangigen Darlehensschulden der Borgerin gleichgestellt. Die Borgerin ist verpflichtet, der Darlehensgeberin über die entsprechenden Darlehensverträge umfassend Auskunft zu geben.

V. DIVIDENDE

Der Mehrheitsaktionär verpflichtet sich, während der Dauer Laufzeit des Darlehens keine Dividendenauszahlungen an die Aktionäre vorzunehmen.

VI. VORZEITIGE BEENDIGUNG DES DARLEHENSVERTRAGS

E. Verzug durch die Borgerin

Sollte die Borgerin mit der vereinbarten Darlehensamortisation beziehungsweise mit der Bezahlung des vereinbarten Darlehenszinses mehr als 30 Tage in Verzug kommen, wird auf diesen Zeitpunkt das gesamte (Rest-) Darlehen zur Rückzahlung fällig, inklusive rückständige Zinsen.

Der Verzugszinssatz beträgt 5 %.

F. Zweckentfremdung

Die Borgerin ist verpflichtet, die Darlehensgeberin nach Baubeginn Angaben zur vorgesehenen Verwendung des Darlehens zu machen. Bei vereinbarungswidriger Verwendung der Valuta ist die Darlehensgeberin berechtigt, das Darlehen außerordentlich unter Einhaltung einer Frist von 30 Tagen zu kündigen.

G. Verletzung der Gleichrangigkeitsklausel

Bei Verletzung der Gleichrangigkeitsklausel ist die Darlehensgeberin berechtigt, das Darlehen außerordentlich unter Einhaltung einer Frist von 30 Tagen zu kündigen.

H. Dividendenpolitik

Bei Verletzung des Ausschüttungsverbots von Dividenden ist die Darlehensgeberin berechtigt, das Darlehen außerordentlich unter Einhaltung einer Frist von 30 Tagen zu kündigen.

I. Vorzeitige Rückzahlung

Zahlt die Borgerin die Schuld freiwillig vorzeitig zurück, entfällt die Zinspflicht mangels Fortbestand der Kapitalschuld.

VII. SICHERHEITEN

Die Catrina Holding AG errichtet zu Gunsten der Gemeinde Tujetsch eine Solidarbürgschaft über CHF 2.5 Mio., sobald Gemeinderat und Gemeindeversammlung dem Kreditantrag zwecks Gewährung des vorliegenden Darlehens ihre Zustimmung erteilt haben. Diese Solidarbürgschaft bildet integrierenden Bestandteil vorliegenden Darlehensvertrages. Die Auszahlung der ersten Darlehenstranche (CHF 1.75 Mio. bei Baubeginn) erfolgt nur, wenn Zug um Zug die Solidarbürgschaft der Catrina Holding AG ausgehändigt wird.

VIII. VORBEHALT

Vorliegender Vertrag wird namens der Gemeinde als Darlehensgeberin durch den Gemeindevorstand unterzeichnet, ist aber erst rechtsgültig, wenn demselben beziehungsweise dem Kreditantrag über 2.5 Mio. seitens des Gemeinderates und der Gemeindeversammlung der Gemeinde Tujetsch zugestimmt wurde. Fallen diese Gemeindeentscheide negativ aus, entfallen sämtliche Modalitäten vorliegenden Vertrages.

IX. SCHLUSSBESTIMMUNGEN

Die Borgerin erwartet von der Darlehensgeberin während der Dauer dieses Vertrags keine weiteren Kostenbeteiligungen.

Als Gerichtsstand für Streitigkeiten aus vorliegendem Vertrag wird Tujetsch vereinbart.

Auf den Vertrag kommt ebenso wie auf die Solidarbürgschaft schweizerisches Recht zur Anwendung.

Vorliegender Vertrag wird 3-fach gefertigt, je 1 Exemplar für die Vertragsparteien.

Vischnaunca Tujetsch
Gemeinde Tujetsch

Cussegl da vischnaunca
2017/2020

Remplazzament digl auto-cistiarna: concessiun d'in credit

Messadi

dalla suprastanza communal a al cussegl da vischnaunca

Preziau president
Preziadas cusseglieras
Stimai cussegliers

Remplazzament digl auto-cistiarna

1. Introducziun

La suprastanza communal ha retschert in rapport dil cumandant Gion Tenner, Pumpiers Sursassiala. Il rapport vegn descrets naven dil capetel nr. 2. El cuntegn ils arguments e motivs el connex cul remplazzament digl auto-cistiarna.

2. Situaziun da partenza

Tier in exercezi la fin uost 2017 disdescha la pompa d'in auto-cistiarna. Il mecanist dalla firma Vogt che vegn dus dis pli tard sil plaz constattescha in donn grond vid la pompa da pressiuin aulta ed il trocomat¹. Cheutras sa il vehichel buca vegnir duvraus per tschitschar aua d'in lag ni flum ed era l'attacca sperta², decisiva ellas empremas minutas, funcziunescha buca pli. Per reparar il donn sto l'entira pompa da pressiuin aulta vegnir midada, resp. revidida. Quei munta cuosts da material da varga frs. 10'000.00 senza ver suenter la garanzia ch'il vehichel funcziuneschi endretg, senza quintar il viadi en fabrica ad Oberdiessbach e la lavur da prender dapart la pompa³. Plinavon eisi da supponer che la pompa principala ei en in semegliant schliet stan⁴. Cu quella disdescha ei incert. Ina revisiun cumpletta da quella pompa, aschilunsch ch'ei dat aunc tocca, cuosta ca. frs. 40'000.00. Per ver a disposiziun il vehichel tier in seracass havein nus decidu da buca duvrar la pompa per exercezis.

Il vehichel ha 34 onns ed ei vegnius cumpraus igl onn 2007 sco occasiun dils pumpiers da Heiden. Il manteniment dil vehichel entras igl anteriur corp da pumpiers ei staus munglus. Plinavon ha il sistem da luvrar (pompa adina ell'aua/geflutete Pumpe⁵) caschunau culs onns donns d'electrolisa aschia ch'ils bischels dalla pompa ein cumplettamein da ruina e caltschina, per gronda part magliai atras aschia ch'ei piarda aua. Gest en plirs loghens havein nus perquei stuiu pinar quels provisoricamein cun bridas. Duas gadas ha il vehichel giu defects tier barschaments: ina gada sil Pass Lucmagn, la secunda gada a Sedrun tier il barschament d'ina casa. Omisduas gadas ha ei dau reparaturas, mintgamai culla speranza ch'il problem seigi sligiaus ad interim. Igl exercezi digl uost vargau ha denton caschunau in donn aschi grond⁶ che schibein igl expert dalla firma Vogt, sco era igl inspectur cantunal da pumpiers han discussigliu da far investiziuns el vehichel. Sper ils gronds donns dalla pompa dat ei numnadamein aunc donns da ruina, il motor ha gia caschunau donns pli gronds (rodam/Getriebe) ed il cundrez d'aria piarda aria e ha stuiu vegnir pinaus aschi bein sco igl ei iu entras la firma Thomann a Cuera, senza garanzia che la reparatura tegni era pli ditg. Vid quei cundrez ein era ils freins colligiai. Ils davos tschun onns havein nus investau rodond frs. 14'500.00 vid reparaturas da quei vehichel.

El concept 2012 – 2017 eisi previu da remplazzar quei vehichel igl onn 2020. Quei onn havein nus era surpriu el niev concept d'investiziun 2018 – 2024, perquei che nus eran dil meini ch'ei detti negins disturbis suenter quellas grondas investiziuns dils davos onns. Suenter tuttas analisas ed ils discuors havein nus stuiu comunicar alla cumissiun da pumpiers il settember 2017 ch'il vehichel stoppi vegnir remplazzaus. In remplazzament drova in bien onn aschia ch'il niev vehichel sa sil pli baul - gest tenor decisius dallas autoritads politicas - vegnir remplazzaus sigl emprem quartal 2019⁷. Il secund auto-

¹ Sistem d'allontanar l'aria ord la pompa. Cheutras vegn produciu in vacuum e la pompa sa tschitschar aua ord ina profunditad da tochen 7 meters.

² Cunquei ch'in auto-cistiarna posseda in tanc dad aua sa vegnir stizzau immediat sil plaz. Ils tancs dad aua da nos dus vehichels cuntegnan mintgamai 1400 liters. Quei tonscha da stizzar cun pressiuin aulta 5 tochen 10 minutas. Enteifer quei temps vegn il vehichel colligiaus cun in hidrant.

³ Per saver reveder la pompa sto la part davos dil vehichel vegnir demontada. Suenter haver fatg liber tuttas lingias ei igl access per allontanar la pompa daus libers. La pompa sa allura vegnir prida dapart analog ad in motor dad in auto.

⁴ Tier la midada periodica dad ieli havein nus constattau ch'ei ha stialas da metal en quel, in segn che dentadira isa zana.

⁵ Ei dat dus systems da duvrar ina pompa: 1. suenter il diever svidar ella (aschia fagein nus) e 2. tener ella sut l'aua. Igl avantatg da varianta 2 ei che la pompa ei immediat prompta. Tier varianta 1 ei il prighel da schelar buca daus. Tier nus ellas muntognas ei quei pli prudent. Aua e metal reageschan denton cuntinudamein. Entras electrolisa vegn il metal baghegiu giu entochen ch'ei ha negin metal pli. Aschia han ils bischels pitiu e piardan uss en divers loghens. Ruina ha plinavon gidau d'accelerar il process.

⁶ Tier in exercezi da tschitschar aua dil flum ein ils davos dents ruts giu.

⁷ Tier las offertas ei indicau in temps da furniziun da 54 jamnas suenter l'empustaziun. Il temps sa variar gest tenor la produciu dil vehichel.

cistiarna ha tut che funcziunescha. Sia vegliadetgna ei denton era gia 27 onns ed igl ei ina damonda dil temps cu nus survegnin problems cun quei vehichel.

Per anflar alla fin ina sligiazion optimala per la segirtad da stizzar en Sursassiala havein nus clamau signur Hansueli Roth, inspectur cantunal, sil plaz. Ensemen cun el havein nus analisau ils 18 d'october 2017 la situaziun dil parc da maschinas ed elaborau ils proxims pass sin fundament dil concept da maschinas ch'ei vegnius fatgs igl onn 2008⁸. Aschia vesa la situaziun ora sco suonda:

auto-cistiarnas	Las maschinas han omisduas survargau la limita da vegliadetgna da 25 onns. Ina ei defecta, l'autra ei ina damonda dil temps tochen che zatgei disdescha
auto-cistiarna pign	fetg bien stan
auto-scala	fetg bien stan, remplazzaus 2015
camiun ABC	fetg nausch stan (freins, ruina), sto vegnir remplazzaus, detagls sut
bus schurmetg da flad	fetg bien stan
bus da transport	bien stan, ein vehichels d'ocasiun che san, sch'ei fa inagada da basegns puspei vegnir remplazzai cun vehichels d'ocasiun
vehichels da transport	bien stan, in remplazzament cun vehichels d'ocasiun ei medemamein pusseivels

Sin fundament da quella analisa drova ei in agir tier ils auto-cistiarna e tier il camiun ABC. Ord motivs da segirtad ed en vesta dallas experientschas fatgas el cantun (accident a Scuol⁹), vegnan dus dils treis vehichels remplazzai cun maschinas novas. Quellas han puspei da far lur survetsch per ils proxims 25 onns. Il tierz vehichel (auto-cistiarna da 27 onns) duei vegnir revidius (ruina, pumpa, chassis) en ferm 3 onns.

3. Cuosts e cumpart dalla vischnaunca Tujetsch

La GVG sustegn e propona suandont proceder:

- **remplazzament dil camiun ABC:** Tut ils cuosts da ca. frs. 300'000.00 surpren la GVG. Il camiun astga era vegnir duvraus per caussas communalas, p. ex. transport da sacs da sablun, beaver, material per incendis d'uual, etc...
- **remplazzament auto-cistiarna:** La GVG sustegn in auto-cistiarna "Grischun"¹⁰, sco ulteriurs 12 corps da pumpiers han cumprau ils davos 4 onns (Glion, Savognin/Surses, Grüşch/Vorderprättigau, Samnaun, Scuol, Zernez/Macun, Tusaun, Churwalden, Andeer, Zuoz, Conters/Mittelprättigau, Claustra-Serneus). Il tetg da cuosts munta a frs. 450'000.00 tenor la cumpra digl auto-cistiarna da Savognin. L'investiziun ei necessaria e la GVG ha dau il consentiment per l'investiziun. La contribuziun dalla GVG munta a 27.5% – persunter vegn il camiun ABC pagaus 100% dalla GVG. Il material per accidents da traffic sto denton vegnir integraus sil niv auto-cistiarna (tochen uss sil camiun ABC). Pils Pumpiers Sursassiala resta ina summa d'investiziun da frs. 326'250.00 inclusiv taglia sin plivaleta.

⁸ Il concept da vehichels 2008 fixescha cons vehichels ch'ei drova en nossa regiun e tgeinins. Il concept ei vegnius elaboraus entras la GVG sin fundament dils prighels avon maun.

⁹ A Scuol ha ei dau avon ca. 4 onns in accident cun in vegl auto-cistiarna nua che 3 pumpiers ein bunamein vegni per la veta. Grazia ch'il manischunz era da professiun ha el saviu reagiar endretg suenter ch'ils freins dil vehichel han disdiu sin ina via a val. Sin fundament da quei accident ha la GVG decidiu da buca pli schar comprar autos-cistiarna d'ocasiun.

¹⁰ Igl auto-cistiarna "Grischun" ei ina varianta pli semplada in auto-cistiarna. El cuntegn in sistem da stizzar ed avunda plaz per material. Pli navon ei previu ina cabina dubla per transportar 8 personas. Il tetg da cuosts per in vehichel cun cabina dubla munta a frs. 480'000.00.

La repartiziun vesa ora sco suonda (repartiziun en pertschien approximativ!, tenor la clav dalla GVG¹¹):

Vischnaunca	Cumpart en %	Cumpart en frs.
Mustér	54%	frs. 176'175.00
Tujetsch	37%	frs. 120'712.50
Medel	9%	frs. 29'362.50
Total	100%	frs. 326'250.00

La submitziun ha giu liug duront ils meins november/december 2017 el feagl official cantunal. Tuts ils 5 furniturs da tals vehichels dalla Svizra e treis digl exterior han dumandau la documentaziun. Dus dad els ein seretratgs: in pervia dil tetg da cuosts memia bass, l'auter perquei ch'el producescha sulettamein autos-cistiarna pigns. Sis firmas han inoltrau 7 offertas. Da quellas ein 5 valeivlas. Sulettamein ina offerta vegn da setener vid il tetg da cuosts cun observar tuttas premissas dalla submitziun, tut ils auters ein per part tochen frs. 70'000.00 surora. Aschia vegn mo ina offerta en damonda. Quella corripsunda denton a tuts puncts pretendi. Nus sclarin actualmein aunc duas opziuns ch'ei vegnidas offeridas. Denton era cun quellas resta il vehichel ella rama dils cuosts da frs. 450'000.00.

4. Arguments per il remplazzament

- Nossa forza d'intervenziun ei sminuida. La segirtad ei pil mument garantida aschi ditg che seracass sesanflan enteifer la zona da baghegiar cun in bien indrez da hidrants. Il mument che la pumpa dil vehichel vegl disdescha diltuttatfatg, havein nus la pusseivladad da retrer in vehichel d'emprest dalla firma che producescha il vehichel niev - suenter che quel ei empustaus.
- Il remplazzament ei necessari ed urgents cun quei ch'ils dus vehichels actuals han 27 e 34 onns. Il temps da diever normal da 20-25 onns ei survargaus, per part per gleiti 10 onns.
- Il vehichel vegl ha ina pumpa defecta e sa mo pli vegnir duvraus parzialmein, con ditg ch'el funcziunescha in summa ei incert.
- Il secund vehichel ha ina pumpa en in bien stan (quei ch'ins sa giudicar actualmein senza stuer prender dapart ella). Mo era cheu eis ei ina damonda dil temps con ditg che quella funcziunescha endretg.
- Ei setracta dil pli impurtont vehichel per stizzar sil plaz, in remplazzament ei indispensabels.
- Per la regiun da turissem, mo era per nos vitgets purils e las grondas surfatschas d'uaul, ils vitgs purils cun casas da lenn e construcziun stretga drova ei in vehichel cun buna prestaziun, senza stuer haver tema che quel disdeschi.
- Il vehichel ei ina cumpart dil concept da stizzar dil cantun. En Surselva ein vehichels da stizzar mesauns previ per Sursassiala, Breil, Glion, Lumnezia, Laax, Flem. Auter che la Sursassiala e la Lumenzia¹² possedan tuts loghens gia lur vehichels. Ils ulteriurs loghens possedan vehichels pli pigns.
- Ils standards d'intervenziun¹³ savein nus gia dapi l'introducziun da quellas directivas buc ademplir dapertut cun quei ch'ils autos-cistiarna ein memia plauns. Quei vala per uclauns ella periferia e per accidents sin via pli lunsch naven (Pass Alpsu naven da Selva, Pass Lucmagn naven da Platta, Via Alpsu naven da Rabius engiu tochen Tavanasa).

¹¹ 50% summa da segirada da tuts baghetgs + 50% diember da habitonts

¹² submitziun 2018, cumpra planisada 2019

¹³ 10 minutas el territori da habitar, 30 minutas tier in accident sin via

5. Tgei vehichel niev ei previus?

Igl auto-cistiarna "Grischun" ei in camiun sempel cun ina pumpa tip EN FPN 10/3000 | FPH 40/250, ina buna motorisaziun per las vias savens teissas, 3000 liters aua per l'emprema intervenziun da ca. 10 minutas, ina tracziun 4x4 e plaz avunda per material da stizzar ed ina scala. Per accidents da traffic ed ABC, incendis d'uaul e pastira ei installau in sistem da spema. Ulteriur havein nus dau peisa che la pumpa seigi automatisada aschia ch'ei detti neginas fridas sigl aquaduct. Cun ina pintga investiziun eis ei oz numnadamein pusseivel che ventils vegnan aviarts e serrai mo parzialmein. Quei schanegia las lingias digl aquaduct ed impedescha cheutras ruttadiras.

Il vehichel posseda neginas caussas da luxus. Quei semuossa era el prezi: in normal auto-cistiarna cuosta naven da frs. 550'000.00 ensi. Nus havein desistiu, malgrad che la GVG ha insistiu sin ina cabina dubla ed installaziuns pil schurmetg da flad perquei che nus savein far quei cun nos bus. Cun nies sistem d'alarm nua che treis gruppas partan da treis differents loghens vegnessen nus numnadamein mai d'emplenir ils plazz da seser da quei vehichel.

Sch'igl ei il giavisch da cumprar in vehichel pli grond stuessen las vischnaucas surpender la differenza che survarga frs. 450'000.00, lezza part senza subvenziuns dalla GVG. Nus essan denton dil meini che quei vehichel che satisfa en auters loghens tonscha era per nus. Consequentamein ei la submissiun stada scretta ora cun in tetg da cuosts da frs. 450'000.00 e la remarca ch'il tetg da cuosts stoppi sut tuttas circumstanzas vegnir risguardaus.

6. Drova ei dus autos-cistiarna ella Sursassiala?

Gie, entras il territori spatitschau, denton era ils gronds objects (hotels, resorts da vacanzas, camps da giuvenils, casas da vegls/seniors, claustra, stallas [per part ella periferia]), grondas surfatschas d'uaul, liungs transports d'aua drova ei pumpas d'aula prestaziun ch'ei dat mo sin tals vehichels. Omisdus vehichels actuals possedan ina pumpa fleivla cun ina prestaziun da maximal EN FPN 10/1800 | FPH 40/150. Plinavon cuvieran ils dus vehichels dapi onns buc ils standards da stizzar per la basa d'intervenziun sin via ed ABC. Mo il viadi sisum ils dus pass cuoza tochen 45 minutas. Quei ei in dils motivs daco che la GVG sustegn specialmein il camiun ABC cun 100% e pretenda ch'il material per accidents vegni sil niev auto-cistiarna.

7. Daco paga la GVG buca dapli vid il vehichel?

La midada dalla lescha cantunala entrada en vigur ils 1 da fevrer 2017, ensemen culs regulativs corrispondents, regla las subvenziuns pil material da pumpiers. Aschia astga la GVG pagar niev maximal 20% vid material e vehichels. Sulettamein tier fusiuns dils corps da pumpiers valan tariffas specialas. Per corporaziuns da pumpiers vegn pagau 7.5% dapli, pia vala per nus la cumpart da 27.5%. Per vehichels cantunals paga la GVG normalmein 50%, ha denton la pusseivladad da pagar dapli. Aschia essan nus vegni da contrahar che la GVG paga 100% vid il camiun ABC ed ils 27.5% vid igl auto-cistiarna. Sut il streh vegnin nus aschia da spargnar ca. frs. 48'000.00, auter che sche nus havessen giu dad investir en omisdus vehichels che fussen vegni subvenziunai cun max. 50%¹⁴. Tenor la nova lescha ei quei la sligiazion la pli favoreivla per nossas treis vischnaucas.

8. Tgei capeta cul secund auto-cistiarna?

Quel basegna ina revisiun pli gronda. Ina calculaziun da cuosts provisorie quenta cun frs. 30'000.00 – frs. 50'000.00 per quella revisiun¹⁵. Entras quei ch'el ei pli novs, dat ei aunc la tocca per la pumpa. L'idea ei da schar reveder il vehichel en ferm 3 onns e mantener el vinavon (revisiun totala dalla pumpa, eliminar donns da ruina, adattar il plaz pil material). Il vehichel sco tal ei silsunter en in bien stan, aschia ch'el survescha era aunc ulteriurs 10 – 15 onns. Siu avantatg: cun mo 210 cm ladezia po el atras daper tut (vias d'uaul, streglias da vitgs). Tals vehichels stretgs vegnan buca construi pli sin quella moda. Il vehichel ei staziunau a Sedrun e vegn endrizzaus cunzun per incendis d'uaul e pastira. Dasperas survescha el era sco vehichel d'emprema intervenziun per Tujetsch, ensemen cul bus dil schurmetg da flad. Malgrad la munconza dad avunda maschinists ella val, savein nus aschia garantir in survetsch optimal.

¹⁴ frs. 450'000.00 + frs. 300'000.00 = frs. 750'000.00, 50% fussen frs. 375'000.00, il vehichel niev cuosta per las vischnaucas frs. 326'250.00

¹⁵ ina calculaziun exacta ei pér pusseivla suenter ver aviert inagada la pumpa

9. Conclusiun

Tier il barschament dil Hotel Post ad Arosa la fin december 2016 ei vegniu criticau entras las medias ch'ils vehichels dil Grischun seigien antiquai. Silla fotografia ch'ei vegnida publicada vesevan ins il vegl auto-cistiarna da St. Peter/Peist. Che tut tschels vehichels en acziun eran ton sco novs ei vegniu igno-
rau. La vischnaunca d'Arosa remplazza uss il vehichel criticau, schegie che quel ha fatg la medema la-
vur sco in niev, ha semplamein giu empau pli ditg dad arrivar sil plaz.

La reclama ei stada schliata pils pumpiers grischuns e nus havein constattau che nos jasters pretendan medems survetschs sco tier els ella Bassa. Para che negin sa giudicar la lavur dils pumpiers, denton la qualitat tenor ils vehichels para bein! Da concluder ch'ins sa buca stizzar endretg cun vehichels vegls ei franc falliu, denton savein nus buca selubir da spiarder temps custeivel tier in seracass. Cu la GVG ha viu la fotografia da nies camiun ABC ella pressa suenter igl accident a Pardatsch ella Val Medel igl october 2017, eisi cuzzau exact 12 uras entochen ch'els han decidiu da remplazzar il vehichel – Arosa ha fatg endamen la schliata reclama.

Ei mument che nossas vischnauncas fan tut lur pusseivel cun bunas investiziuns, sa negin far renfatschas. Suenter 32 onns eisi perquei urgent e necessari da far ina nova investiziun – en favur dalla segirtad da vischinas e vischins, mo era pil bien num da nossa regiun da vacanzas. Aschia vegnin nus speranza a ver ruaus pils proxims 25 onns.

10. Ponderaziuns dalla suprastanza communal

Igl auto-cistiarna sto urgentamein vegnir remplazzaus sin fundament dalla vegliadetgna. La cumpra d'in niev auto-cistiarna caschuna cuosts totals da frs. 450'000.00. La segirada GVG surpren 27.5% dils cuosts. Il rest dils cuosts, numnadamein frs. 362'500.00, vegn repartius sillas vischnauncas da Medel/Lucmagn, Disentis/Mustér e Tujetsch. Per la vischnaunca Tujetsch resta pia aunc ina summa da frs. 120'712.50.

Ord vesta dalla suprastanza communal ei quei ina impurtonta ed indispiteivla investiziun ella segirtad da nossa vischnaunca. In professional corp da pumpiers basegna bunas maschinas per esser prompts e saver reagar adequatamein tiels seracass. Ord quels motivs sustegn la suprastanza communal cumpleinamein la cumpra dil niev auto-cistiarna e spera ch'il cussegl da vischnaunca detti era suatientscha a quella fatschenta en favur dalla segirtad da nossa vischnaunca.

11. Proposta

Sebasond sil rapport dils Pumpiers Sursassiala e las suranumnadas ponderaziuns propona la supra-
stanz communal al cussegl da vischnaunca

da conceder in credit da frs. 120'712.50 per la cumpra dil niev auto-cistiarna.

Suprastanza communal

Gerau
Gian-Reto Nufer

Menader center communal
Simon Collenberg